

Część 2

Książki edukacyjne w natarciu

PROBLEMY - DOSWADCZENIA - OPINIE

Co słysząc u wydawców?

→ Wydawnictwo Olesiejuk

Wydawnictwo Olesiejuk to od wielu lat lider na polskim rynku książki dla dzieci. Tanie książki, głównie licencyjne, w dużej części o charakterze edukacyjnym są oferowane klientom przede wszystkim przez nieksięgarskie kanały sprzedaży (sklepy wielkopowierzchniowe i dyskonty). Jak mówi Monika Kalinowska (redaktor naczelna Wydawnictwa): „Poprzedni rok możemy zaliczyć do udanych. Zwiększyliśmy znacząco naszą ofertę”.

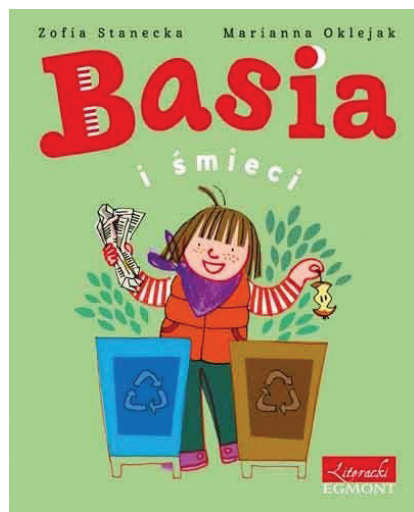
Wydawnictwo Olesiejuk coraz bardziej poszerza swój katalog o polskie tytuły. Dużym sukcesem dla oficyny było wprowadzenie na rynek książek Małgorzaty Zdziechowskiej – seria „Dr Dolittle opiekuje się młodymi!”. Wydawnictwo z powodzeniem rozwija ofertę edukacyjną dla dzieci w wieku przedszkol-

nym i wczesnoszkolnym, publikuje książki z serii „Montessori”. Coraz większa liczba pozycji edukacyjnych przygotowywana jest we współpracy z polskimi autorami. Oficyna jednocześnie ciągle poszerza współpracę z zagranicznymi wydawcami.

→ Wydawnictwo Egmont

Egmont tradycyjnie opiera swój sukces rynkowy na sprawdzonych mocnych licencjach wydawniczych, posiadających silne oparcie w produkcjach kinowych i telewizyjnych. W polskiej części katalogu najważniejszą od lat pozycję zajmuje seria „Basia” tworzona w duecie: Zofia Stanecka (tekst), Marianna Oklejak (ilustracje). Maria Deskur, była dyrektor zarządzająca Egmontu „z radością odnotowuje niegaspowodzenie serii Basia, [dodatkowo] w tym roku Basia znowu zawitała w kinach ku ucieście małych czytelników i widzów”. Warto dostrzec, że jedna z ostatnich książek o Basi (*Basia i śmieci*) wpisuje się we wspomniany w 1 części artykułu narastający wątek ekologiczny w literaturze dla dzieci.

Bardzo dobrze została przyjęta przez rynek i nabywców doskonała seria interaktywnych książek edukacyjnych dla dzieci młodszych: „Akademia mądrego dziecka”. Książki w niewielkim formacie, przygotowane dla różnych grup wiekowych niemalże od 0 do 5 roku życia pozwalają na harmonijne połączenie zabawy z nauką.

Dużym sukcesem wydawnictwa Egmont (a osobistym szefa redakcji komiksowej firmy, Tomasza Kołodziejczaka) była decyzja przedstawicieli Grupy Ambasad, Delegatur i Instytucji Frankofońskich (GADIF) w Polsce o wyróżnieniu Egmontu Nagrodą GADIF 2019. Została ona przyznana wydawnictwu za blisko 25-letni wkład w działalność na rzecz promocji komiksu frankofońskiego, zaangażowanie i promowanie tym samym wartości Frankofonii młodym Polakom. Nagrodę wręczyli Pani Ambasador Kanady, Leslie Scanlon i Ambasador Francji, Pierre Levy podczas uroczystej gali „Wieczór smaków Frankofonii”, która odbyła się 29 marca 2019 r. w Warszawie.

Wydawnictwo kontynuuje wydawanie ciekawej serii nowoczesnych, awangardowych książek w serii ART. W mijającym roku opublikowano w niej niezwykłą książkę niemieckiego filozofa Waltera Benjamina *Zwariowany dzień* czy Mariany Oklejak *No to gramy! Muzyczna awantura od Little Richarda do Björk*.

Jak już wspomniano Egmont wziął bardzo czynny udział w powołaniu Fundacji Powszechnego Czytania.

W tym roku, w maju, z Wydawnictwem po 8 latach pracy rozstała się Maria Deskur. Na stanowisku dyrektora zarządzającego zastąpił ją Tomasz Kołodziejczak.

➔ Publicat

W grupie wydawniczej Publicat książki dla dzieci wydawane są pod dwoma imprintami: Papilon i Centrum Edukacji Dziecięcej. Największe bestsellery Papilona to – niezmiennie popularne od lat – 3 serie: „Reksio”, „Martynka” i „Elmer”. Szczególną uwagę w tym roku wydawnictwo poświęciło trzydziestym urodzinom słonia w kratkę – Elmera. Zaplanowano wiele akcji i działań związanych z tą rocznicą.

Hitem Papilonu jest również *Biblia opowiedziana i objaśniona* – opowieść o 60 najważniejszych postaciach i wątkach Starego i Nowego Testamentu, opatrzona krótkimi, ciekawymi objaśnieniami, które pozwalają czytelnikowi zrozumieć jej kontekst historyczny, społeczny i kulturowy.

Wydawnictwo jest również bardzo zadowolone ze sprzedaży książki edukacyjnej *Kotki Dorotki. Czytam uważnie* Joanny Krzyżanek (il. Zenon Wiewiurka) – tytuł ten wspiera umiejętności koncentracji i czytania ze zrozumieniem. Do ważnych

nowości Papilonu należy również pozycja *To my dzieci świata* (Eliza Piotrowska, il. Hubert Grajczak) – obrazkowa książeczka, pokazująca różnorodność zwyczajów, krajobrazów, a nawet... kuchni różnych krajów. Zachęca do otwartości na świat, zachwyca szczegółowymi ilustracjami.

Papilon cieszy się nagrodą w plebiscycie „Przecinek i Kropka” zdobytą przez *Zwierzokrację* Oli Woldańskiej-Płocińskiej.

➔ Media Rodzina

Rynkowym hitem roku ubiegłego okazała się dla wydawnictwa Media Rodzina niewielka, zawsze uśmiechnięta *Kicia Kocia*, autorska książeczka, a dokładnie seria książeczek Anity Głowiń-

skiej, których sprzedaż przekroczyła już 2,5 mln egzemplarzy!

Wydawnictwo z ogromną radością i satysfakcją przyjęło informację o głównej nagrodzie, która w plebiscycie „Przecinek i Kropka” otrzymała wybitna para artystów Elżbieta Wasiuczyńska i Wojciech Widłak za *Pana Kuleczkę. Skarby*. Jak mówi Bronisław Kledzik „jest to ukoronowanie wieloletniego sukcesu popularnej serii książek”.

Coraz większą popularnością zaczyna się cieszyć także *Żubr Pompik*, autorska seria książek Tomasza Samojlika. Wędrówka krajoznawcza tego małego olbrzyma po parkach narodowych Polski stała się wspianą lekcją przyrody dla najmłodszych czytelników, a w szczególności wiedzy o życiu mieszkańców naszych lasów.

Media Rodzina – rzecz oczywista! – kontynuuje, z nieustającym sukcesem sprzedaż książek Joanne Rowling związanych z magicznym światem Harrego Pottera. Dodatkowym napędem dla tej sprzedaży jest znaczący sukces filmów z nowej, prequelowej serii o magu Grindelwaldzie.

➔ Zielona Sowa

Niewątpliwie tytułem Zielonej Sowy, o którym najwięcej się mówiło i nadal mówi jest *Mirabelka* Cezarego Harasimowicza z ilustracjami Marty Kurczewskiej. *Mirabelka* – drzewo, które jest narratorem tej opowieści, rosło naprawdę. Przetrwało wojnę, getto, zagładę, stalinizm, budowę okolicznych domów, ale nie przetrwało naszych czasów. *Mirabelkę* ścięto podczas budowy apartamentowca... Na szczęście jej pestki zawędrowały z dawnym mieszkańcem Nalewek aż do Waszyngtonu, skąd powróciły w 2018 r. na Muranów. Książka znalazła wielkie uznanie nie tylko wśród czytelników, ale także wśród krytyków literatury, jak i szeroko pojętej kultury.

Mirabelka zdobyła Wyróżnienie Literackie 2018 Polskiej Sekcji IBBY, została nominowana do Nagrody Literackiej m.st. Warszawy oraz do 26. Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego. „Magazyn Literacki Książki” również docenił nie tylko samą *Mirabelkę*, ale też i działania towarzyszące wydaniu książki (700 bibliotek na terenie całego kraju organizowało warsztaty związane z tym tytułem). *Mirabelka* otrzymała zaszczytny tytuł – Wydarzenie Roku „Magazynu Literackiego Książki”.

W 2018 r. Wydawnictwo opublikowało nową serię (ukazało się dotychczas sześć tytułów) „Pies

na medal”, której pomysłodawczynią i autorką jest Barbara Gawryluk. Każda część tej beletrystycznej serii opowiada historię o innym zawodzie, wykonywanym przez psa. Seria została bardzo dobrze przyjęta przez młodych czytelników.

Ważnym wydarzeniem dla Zielonej Sowy i jej czytelników były wizyty Eve Ainsworth, brytyjskiej pisarki zajmującej się w swojej twórczości problemami współczesnych nastolatków. W 2018 r. Ainsworth odwiedziła warszawski Big Book Festival, w lutym 2019 r. w ramach akcji Empiku „#sięczyta” autorka miała spotkania już nie tylko w Warszawie, ale również we Wrocławiu i Katowicach.

Książki brytyjskich twórców zajmują ważne miejsce w ofercie Wydawnictwa Zielona Sowa – w tej grupie publikacji mieszczą się lubiane przez młodych serie m.in. o „Tomku Łębskim” Liz Pichon, „Zaopiekuj się Mną” Holly Webb, „Szkolne Szaleństwo” Pameli Butchart.

W zeszłym roku, dzięki Ani Włodarkiewicz, czytelnicy poznali także 4-letnią Tolę. Seria związana z porami roku oraz odkrywaniem świata, dla nas tak spowszedniałego, dla Toli jest nieustannie fascynującą przygodą. Ilustracje do serii wyszły spod ręki Oli Krzanowskiej. Na ten rok Wydawnictwo zaplanowało kolejne dwa tomy cyklu.

Zielona Sowa z sukcesem sprzedaje za granicę prawa autorskie do swoich książek: w ostatnim czasie największym zainteresowaniem wśród zagranicznych wydawców cieszą się serie: „Kroniki Archo”, „Tappi” oraz „Misia i jej mali pacjenci”.

➔ **Literatura:**

Wydawnictwo Literatura utrzymuje swoją bardzo mocno ugruntowaną pozycję promotora rodzimej twórczości literackiej. Najbardziej widocznym i spektakularnym potwierdzeniem tej tezy było wręczenie w marcu 2019 Wiesławie Jędrzejczykowej statuetki PEGAZIKA w uznaniu „konsekwentnego i skutecznego promowania polskich pisarzy i literatury”. Najważniejsze bestsellery tej oficyny związane są właśnie z tą „specjalizacją”: lekturowa *Dynastia Miziołków* Joanny Olech, *Asiunia* Joanny Papuzińskiej, *Rany Julek – o tym jak Julian Tuwim został poetą* Agnieszki Frączek. Bardzo dobrze sprzedają się także takie tytuły jak: *Biuro detektywistyczne Dziurka od klucza* Renaty Piątkowskiej, *Tutu* Barbary Gawryluk, *Jajecznica* Kolumba Pawła Wakuły, *Ścisłe tajne* Pawła Beręsewicza, *Listy w Butelce* Anny Czerwińskiej-Rydel.

Ważną datą dla Wydawnictwa był 30 maja, kiedy do kin trafiła ekranizacja książki Anny Onichimowskiej *Dzień czekolady* (opublikowanej w Literaturze).

Wiesława Jędrzejczykowa za największy sukces mijającego roku wydawniczego (od kwietnia do kwietnia) uznaje z jednej strony umocnienie pozycji cyklu „Zdarzyło się w Polsce”, z drugiej zaś wprowadzenie na rynek nowej serii „Literatura Piętro Wyżej” przeznaczonej dla tych, którzy z książek Literatury wyrosli, a nadal chcą czytać „naszych” autorów.

Wydawnictwo zaczyna coraz śmielej ekspansję na obce rynki. Literatura w tym roku po raz pierwszy

wzięła udział w Międzynarodowych Targach Książki w Bolonii, w 2018 r. oficyna sprzedała prawa do swoich utworów do Rosji, na Litwę na Ukrainę, do Czech i Słowacji, Chorwacji, Serbii. Toczą się rozmowy o wydaniu w języku niemieckim i francuskim.

➔ **Dwie Siostry**

Pomimo zmian personalnych (z zarządu wydawnictwa odeszła jedna z założycielek i współwłaścicielka Joanna Rzyska) firma zachowuje swój impet i renomę „cudownego dziecka” polskiego rynku książki dla dzieci. Potwierdzeniem tej pozycji są obłęzenia, jakie przeżywają stoiska oficyny na wszystkich targach książki. Jak co roku tytuły Wydawnictwa otrzymują nagrody krajowe i zagraniczne: wspomniana wyżej bolońska nagroda dla *Kominiarza Piekarza*, główna nagroda – Golden Island w międzynarodowym konkursie ilustratorskim wyspy Nami (Korea Południowa) dla *Brzuchem do góry* Urszuli Palusińskiej. Jednym z efektów sukcesów konkursowych jest trwająca już od kilku lat imponująca ekspansja oficyny na rynki zagraniczne. To już nie tylko słynne „mapy Mizelińskich” – *Niż Ariadny* Jana Bajtlika ma już 10 zagranicznych wydań, *Drzewa* Piotra Sochy i Wojciecha Grajkowskiego zostały opublikowane w 23 krajach!

Wydawnictwo coraz intensywniej wkracza na rynek książki młodzieżowej, zdecydowało się na reaktywację serii „Mistrzowie Ilustracji”, a nawet na wzmocnienie jej o „Mistrzów Światowej Ilustracji”.

Sukcesem zakończył się zorganizowany przez Dwie Siostry po raz trzeci konkurs ilustratorski Janowidze. Wydawnictwo bierze czynny udział w działaniach promujących literaturę i książkę dla dzieci – rozpoczęło przeznaczony dla księgarzy i bibliotekarzy cykl spotkań „Co knują wydawcy?”, organizowany wraz z innymi małymi wydawcami (do tej pory imprezy odbyły się w 5 miastach). Wydawnictwo Dwie Siostry wraz z Polską Sekcją IBBY zrealizowało także w 2018 r. projekt kierowany do bibliotekarzy – „Latająca Biblioteka Pomysłów”. W trakcie działań eksperci Polskiej Sekcji IBBY, animatorzy czytelnictwa prowadzili w placówkach bibliotecznych wykłady, prelekcje i warsztaty.

Oficyna jest jednym z fundatorów – założycieli Fundacji Powszechnego Czytania.

➔ **Bajka**

Bajka obchodzi w tym roku 10-lecie swojego istnienia i po raz 5. wygrała w konkursie Empiku na Najlepszą Książkę Dziecięcą „Przecinek i Kropka”

2018 (*Bez piątej klepki* Marcina Szczygielskiego z il. Magdy Wosik). Redaktor naczelna wydawnictwa Katarzyna Szantyr-Królikowska pytana o kondycję firmy odpowiada spokojnie i optymistycznie: „Po staremu dobrze i stabilnie!”. Oficyna wystartowała z nową serią książek detektywistycznych „Feralne Biuro Śledcze”. Jest ona pomyślana jako kieszonkowe książki do samodzielnego czytania dla początkujących czytelników. W roku 2019 ukazały się już 3 książki. Autorem tomików jest Rafał Witek (występujący pod pseudonimem Sven Jönsson), ilustracje przygotowała Zosia Dzierżawska. Sprzedaż już wydanych tomów jest bardzo zachęcająca!

We wrześniu, w nurcie eko, ukazał się w Bajce bestseller Patrica George’a *Uratuj Ziemię!*, autora hitu *Uratuj mnie!* (przy okazji będzie wznowienie i tego tytułu). To są książki z foliowymi przekładkami, silnie oddziałujące na wyobraźnię.

➔ Nasza Księgarnia

Najstarsze polskie wydawnictwo publikujące książki dla dzieci i młodzieży cały czas w formie. Ten rok należał do „Pucia” – seria książek edukacyjnych dla dzieci młodszych, pisanych przez Martę Galewską-Kustrę, a ilustrowanych przez Joannę Klos, stała się jednym z największych bestsellerów w omawianym segmencie rynku. Wydawnictwo z sukcesem działa również w dziedzinie książek edukacyjnych dla dzieci starszych – dobrym przykładem ambitnego produktu z tej dziedziny może być nominowana do tytułu Mądrej Książki Roku 2018 pozycja *Co widzimy w gwiazdach? Ilustrowany przewodnik po nocnym niebie* (Kelsey Oseid), czy wspomniane już powyżej *Zwierzęta, które zniknęły. Atlas stworzeń wymarłych* (Katarzyna Gładysz, Nikola Kucharska, Paweł Łączek, Joanna Wajs), nagrodzone w konkursach Mądra Książka Roku i Świat Przyjazny Dziecku, a nominowane do Przecinka i Kropki. Kolejna książka non-fiction, która przyniosła Naszej Księgarni nagrody, to *Grzyby* Liliany Fabisińskiej i Asi Gwis (1. miejsce w konkursie Świat Przyjazny Dziecku oraz wyróżnienie w 57. Konkursie Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek – Najpiękniejsza Książka Roku). Wiele powodów do satysfakcji dostarczają wydawnictwu (niezmiennie nominowane do tytułu Bestseller Empiku) kolejne tomy „Dziennika cwaniaczka” (w tym roku niespodzianka – w Naszej Księgarni ukażą się aż dwie książki Jeffa Kinneya), a także książki z serii „Domek na drzewie” (Andy Griffiths, Tony Denton). Nasza Księgarnia cieszy się też z doskonałej sprze-

daży praw zagranicznych – Międzynarodowe Targi Książki dla Dzieci w Bolonii również tym razem przyniosły oficynie wiele nowych kontraktów. *Last but not least*: szczególny powód do zadowolenia to też z pewnością tytuł Książki Roku IBBY 2018 dla powieści *Jak ziarnka piasku* Joanny Jagiełło.

➔ Dwukropek (Grupa MAC):

Największe bestsellery Dwukropka to książki dla dzieci młodszych: *Gdy Pola się zgubi* (Gabriela Rzepecka-Weiss), *Uczuciometr inspektora krokodyla* (Susanna Isern) i *Łukasz ratuje misia* (Izabela Michta). Z lektur dla nieco starszych odbiorców popularnością cieszą się serie kryminalne: „Zbrodnia nie przystoi damie” (Robin Stevens) i „Tajemnice domu handlowego Sinclair’s” (Katherine Woodfine). Do hitów wydawnictwa należy corocznie publikowana seria kalendarzy dla wielbicieli kotów pod tytułem „Kalendarz Kota Jaśniepana”.

Dwukropek otrzymał wyróżnienie w konkursie „Świat Przyjazny Dziecku” organizowanym przez Komitet Ochrony Praw Dziecka dla książki *Gdy Pola się zgubi* w kategorii KULTURA / KSIĄŻKA. Karol Banach odebrał Nagrodę Główną w konkursie Polish Graphic Design Awards za ilustracje do *Wielkich Odkrywców* wydawnictwa Dwukropek.

Wydawnictwo przeprowadziło wspólną akcję charytatywną z firmą Vorwerk Polska, w ramach której pracownicy nagrali płytę z bajką Marcina Pałasa „Drzewo życia” (opowiadanie z książki *Jaś Wiadomy zmienia świat*). Całkowity dochód z dystrybucji płyty został przeznaczony na wsparcie Fundacji Ewy Błaszczak „Akogo?”.

PROBLEMY - DOŚWIADCZENIA - OPINIE

Podsumowanie

W podsumowaniu można napisać, że nie był to najbardziej podniecający i pełen zaskoczeń rok w najnowszej historii polskiego rynku książki dla dzieci. Czy jednak każdy rok taki być musi? Może trochę miłego spokoju jest czasami potrzebne. Przyglądając się uważnie różnym opisanym wyżej zjawiskom i wydarzeniom można już zacząć odczytywać przyszłe, niewyraźne jeszcze kształty, tego co może w literaturze i książce dziecięcej nadejść.

O rynku książki dziecięcej mówią:

➔ Anna Sójka-Leszczyńska, Publicat:

„Mam wrażenie, że listy bestsellerów, trendy i mody zmieniają się coraz szybciej. Przeglądając listy „top” z 2017 r. przekonałam się, że o wielu tytułach dzisiaj już nie pamiętamy. W świadomości czytelniczki na dłużej goszczą głównie serie: „Pucio” Naszej Księgarni, „Kicia Kocia” Media Rodzina, czy nasze: „Reksio”, „Martynka”, „Elmer”.

➔ Bronisław Kledzik, Media Rodzina:

„Księgarzy ubywa, wydawców przybywa, a liczba czytelników wydaje się być stała. Tak jest od dłuższego już czasu, ale sprzedaż książek dla dzieci i młodzieży rośnie. Być może, to zbyt optymistyczna konstatacja, ale zgodna z tym, czego sami w wydawnictwie doświadczamy. Jest to wzrost kilkuprocentowy, ale zawsze wzrost, szczególnie jeśli odniesiemy go do innych gatunków literatury. Myślę, że to zasługa głównie nowego pokolenia rodziców przywiązujących coraz większą wagę do edukacji swoich dzieci. To zasługa również wielu organizacji społecznych wspierających czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży. Dzisiaj to już nie tylko popularne hasło „Cała Polska czyta dzieciom”, ale także „Książka na receptę”, lansowane ostatnio przez Fundację Powszech-

nego Czytania, liczne konkursy i nagrody przyznawane autorom i ilustratorom”.

➔ Jacek Cukrowicz, Dwukropek:

„Młody czytelnik jest coraz bardziej wymagający. Rodzice/opiekunowie szukają dla swoich dzieci przede wszystkim mądrych książek, które będą nie tylko kolorowe i ładne dla oka, ale przede wszystkim będą czegoś uczyły, wносиły dodatkową wartość dla dziecka. Dlatego ważne są takie tematy, jak: emocje, zdrowie, ekologia, itp.”

➔ Joanna Wajs, Nasza Księgarnia

„Po kilku latach niemijającego zainteresowania książkami non-fiction widzimy wyraźnie, że czytelnicy niedorośli – wyedukowani jak nigdy wcześniej łowcy faktów – nadal chcą (na szczęście!) czytać dla samego czytania. To właśnie dla nich – tych, którzy nie rezygnują z przechadzek po lasach fikcji – ukażą się tej wiosny w naszym wydawnictwie takie tytuły jak *Pisklak* Zuzanny Orlińskiej z ilustracjami Wandy Orlińskiej (wyróżniony w 20. edycji Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego) czy *Złodzieje snów* Małgorzaty Strękowski-Zaremby z ilustracjami Daniela de Latoura (m.in. wpisani na Listę Skarbów Muzeum Książki Dziecięcej). I jeszcze wiadomość z ostatniej chwili: parę godzin temu zakończyły się obrady jurorów w Konkursie Literackim im. Astrid Lindgren, organizowanym już po raz piąty przez Fundację ABCXXI – **Cała Polska Czyta Dzieciom** (we współpracy z Publicatem, Literaturą i Naszą Księgarnią). Zwycięzców ogłosimy na Warszawskich Targach Książki, a na razie – z pełnym przekonaniem – możemy powiedzieć jedno. Światy powieściowe trzymają się mocno!”

Michał Zajac

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW

NAGRODY:

➤ 12. edycja Nagrody Literackiej m.st. Warszawy 2019 Nominacje w kategorii „literatura dla dzieci”

- Justyna Bednarek, il. Daniel de Latour *Babcocha*, Wydaw. Poradnia K;
- Małgorzata Ruszkowska, il. Marta Ruszkowska *Warszawiaczy*, Wydaw. Dwie Siostry;
- Cezary Harasimowicz, il. Marta Kurczewska *Mirabelka*, Wydaw. Zielona Sowa.

➤ Polska Sekcja IBBY – Nagroda Książka Roku 2018 W kategorii literackiej za książkę dla młodzieży:

- Joanna Jagiełło, *Jak ziarnka piasku*, Wydaw. Nasza Księgarnia.

dla dzieci:

- Michał Rusinek, *Jaki znak Twój? Wierszyki na dalsze sto lat niepodległości*, Wydaw. Znak Emotikon.

ilustracje i koncepcja graficzna:

- Robert Czajka, *Wszystko widzę jako sztukę* Wydaw. Wytwórnia.

książka obrazkowa:

- Krzysztof Gawronkiewicz, *Beneficio*, Wydaw. Timof i cisi współnicy.